Willem Salet, cluster Stedelijke Netwerken

‘Een wereld te winnen’

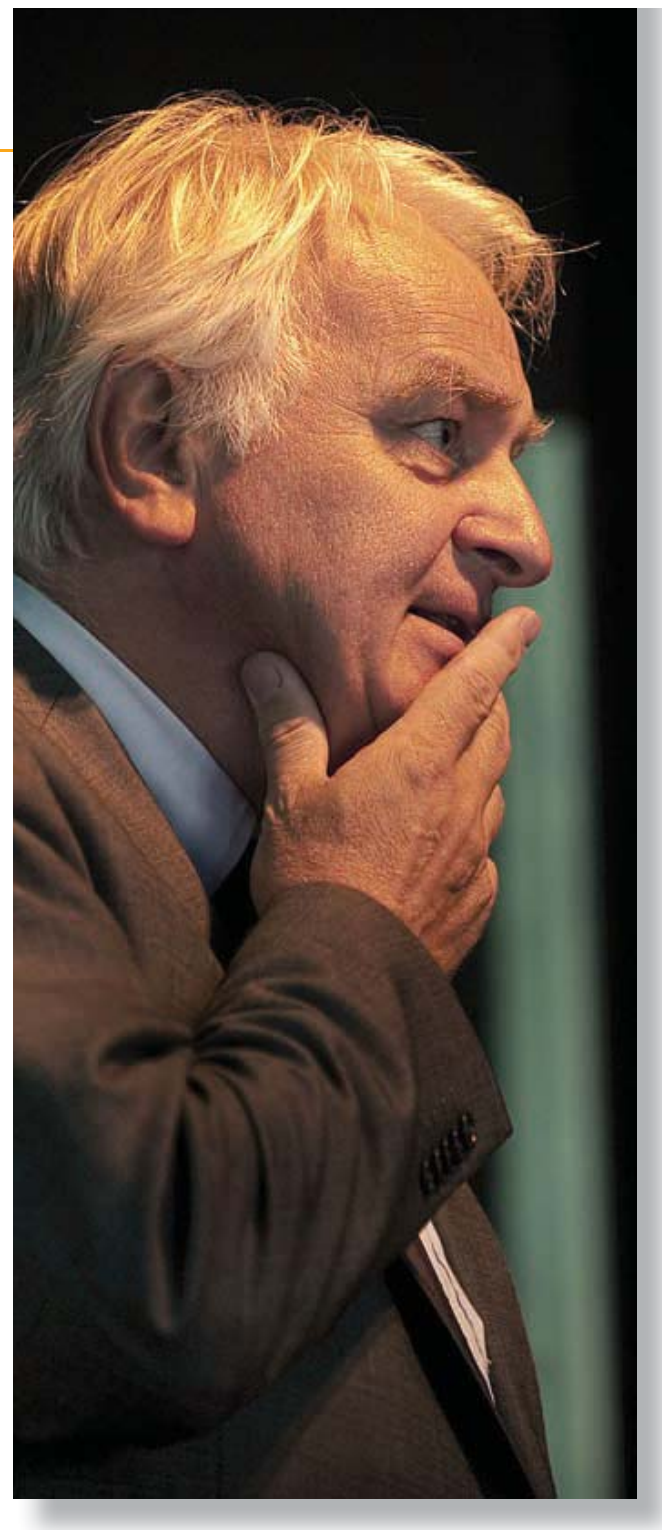

Aan de verschijningsvorm is het misschien niet direct af te lezen, maar het functioneren van steden is de afgelopen jaren enorm veranderd. Het functioneren én de gevolgen voor stedelijk beleid zijn door het cluster Stedelijke Netwerken onder de loep genomen. Clustercoördinator Willem Salet vat de kern van het onderzoeksprogramma samen.

Salet: ‘Externe relaties hebben sterk aan belang gewonnen. Dat geldt bijvoorbeeld voor de regionale context: niet de stad maar de stedelijke regio is de bepalende entiteit geworden. Daarnaast is door de ontwikkeling van ICT de relevantie van tijd en plaats veranderd. Bij steeds meer activiteiten wordt de betekenis van de plek bepaald door externe samenhangen en vindt informatieoverdracht in een te verwaarlozen tijdseenheid plaats. Maar ook de interactie met private instellingen is belangrijker geworden, en vergeet de toegenomen Europese integratie niet.’

De gevolgen voor stedelijke planning en beleid zijn groot. Salet onderzocht met zijn cluster in hoeverre stedelijke regio’s in Nederland inspelen op deze gevolgen. Er ontstaat een diffuus beeld, maar in het algemeen kan gesteld worden dat er het nodige moet veranderen om recht te doen aan de nieuwe realiteit. ‘De meeste steden zetten veel capaciteit in voor interne oriëntatie en relatief weinig voor externe oriëntatie. Er is daarbij geen verband te ontdekken tussen bijvoorbeeld de grootte of het internationale karakter van steden. Amsterdam bijvoorbeeld, met zijn internationale bedrijfsvestigingen, doet relatief weinig om stedelijk beleid af te stemmen op de Europese agenda. Hetzelfde geldt voor de uitvoering van grote stedelijke projecten als de Zuidas: het haakt niet aan op een thema dat vanuit Europa geagendeerd wordt. Wat dat betreft doet de regio Eindhoven het een stuk beter; die is een samenwerkingsverband aangegaan met Aken en Leuven en plukt daar nu al de vruchten van. De samenwerking wordt bijvoorbeeld (financieel) ondersteund door het Interreg IIIB programma voor Noordwest-Europa.’

‘De meeste steden zetten veel capaciteit in voor interne oriëntatie en relatief weinig voor externe oriëntatie’

De boodschap van Salet en de zijnen is kortweg dat steden zich bewust moeten zijn van de nieuwe realiteit en hun beleidscapaciteit, hun ‘strategisch vernuft’ selectief moeten inzetten. De interne oriëntatie (en overigens ook de samenwerking met andere gemeenten in de regio) moet anders, efficiënter worden georganiseerd, om capaciteit vrij te maken voor afstemming met internationale en private verbanden. Dan worden kansen gepakt die nu nog worden gemist. Salet: ‘In diverse andere Europese steden doen ze dat veel beter dan hier.’

Overigens heeft het cluster voor de betrokken universiteiten zelf (Wageningen UR, TU Delft en Universiteit van Amsterdam) ook verfrissende externe oriëntatie gebracht. Met name samenwerking met private organisaties ziet Salet als een meerwaarde. ‘Promovendi zitten bij wijze van spreken niet vier jaar lang achter de boeken, maar trekken het veld in om daar de kennis te halen. Het klinkt misschien gek, maar voor veel kennis moet je niet op de universiteit zijn. Die zit bij organisaties in het veld, zoals Schiphol. De taak van universiteiten is om te reflecteren op deze kennis en de samenhangen te zien.’